

Rozhýbaný kraj

Jún / 2025

 KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Leto v kraji chceš zažiť

Obsah

Nech to má zmysel

Mnoho momentov síce nevidno v štatistikách, ale sú skutočnými dôkazmi, že Košický kraj sa hýbe dopredu.

Rastislav Trnka

predseda KSK
predseda@vucke.sk

Keď sa ma niekto spýta, na čo som ako župan najviac hrdý, odpoveď je jednoduchá: na ľudí. Na tých, ktorí veria, že aj tu – u nás doma – sa dá žiť kvalitne, slobodne a spokojne. Toto presvedčenie potvrdzujú príbehy učiteľov, zdravotníkov, dobrovoľníkov, mladých podnikateľov aj seniorov, ktorých stretávam naprieč krajom. Práve tým rozhýbaným krajom, ktorý nie je len názvom nášho magazínu. Je to symbol energie, pohybu a pokroku, ktorý chceme priniesť do každého kúta regiónu. Najväčšiu radosť mi robí, keď vidím, že naše úsilie má zmysel – keď dokončíme projekty, opravíme cesty, pribudnú cyklotrasy, atrakcie či zmodernizujeme školy. Teším sa však najmä z toho, keď sa mladí rozhodnú zostať tam, kde to má zmysel a sú doma. Ak sa ujmú startupy, či stúpne praktický význam Vodňanského údolia, to je len ďalší bonus! Mnoho momentov síce nevidno v štatistikách, ale sú skutočnými dôkazmi, že Košický kraj sa hýbe dopredu. Košický kraj nie je „východ, kde nič nie je“. Práve naopak – je to miesto, kde všetko začína. Sú tu však aj veci, na ktorých treba ešte poriadne zamakať. No napriek tomu je tu obrovský potenciál a aj možnosti rozvoja. Ak sa v lete chystáte oddychovať od Zemplínskej šíravy až po Slovenský raj a pri týchto pokladoch objavovať krásu prírody, pamiatok a netradičných zážitkov, prežite toto obdobie s ľuďmi, ktorých máte radi. Samozrejme, s úsmevom na tvári. Prajem všetkým pohodu, veľa zdravia a pekné leto!

Túto ženu musíte poznať

Držiteľka najvyššieho ocenenia Košického kraja za rok 2024 tvrdí, že človek si môže obliecť aj obyčajnú mikinu a vďaka modrotlačí na nej nosiť kúsok tradície. Míšena Juhász vám predstaví úžasnú, no mimoriadne pracovnú techniku modrotlaču, vďaka ktorej si jej šaty a doplnky našli fanúšikov v Rakúsku, Maďarsku, Poľsku, v Lotyšsku i v Anglicku.

str. 12

To naj, čo má kraj

Máme ďalších 31 produktov so značkou kraja. Certifikačná komisia rozhodla o udelení značiek Regionálny produkt a Tradičný výrobok šikovným východniarom. Úspeli tvorcovia keramiky, včelárskych produktov, tkaného textilu, ale aj šperkov.

str. 8 - 9

Leto v Košickom kraji

Prázdniny sú na dosah, objavte počas nich nové atrakcie, ktoré pribudli v Košickom kraji. Užite si horúce dni na ružínskom tobogane, ubytujte sa v nových kapsulových domčekoch vo Veľatoch a na Spiši si vychutnajte fantastický guľôčkový svet.

str. 18 - 19

Rozhovor

s Petrou Toth

Aj svet vidí, že aha, to Slovensko má krásne kroje, má krásne babičky, ktoré tie kroje opatrujú a ľudí, ktorí využívajú tieto poklady na dizajn.

O svojich šperkoch hovorí ako o kúske Slovenska v modernej forme. Šperkárstvu sa venuje približne 20 rokov. Hoci v jej rodnom liste nesvieti východ, vďaka jej tvorbe ho poznajú všade. Aj za to získala Petra Toth najvyššie ocenenie Košického kraja za rok 2024.

Slovensko máte v merku viac ako Google Maps, no na východ sa vraciate akosi častejšie, zrejme to nebude náhoda.

Môžem smelo prehlásiť, že Košice sú moje najobľúbenejšie mesto, a to sme prešli celé Slovensko (smiech). Mám veľký archív fotiek krojov a vzorov skoro zo všetkých obcí na Slovensku. Nie som etnologička, ale v podvedomí mám estetiku krojov aj výšiviek. Keď sa začala vojna na Ukrajine, bola som na hraniciach ako jedna z mála dobrovoľníčok a odvtedy som tu intenzívne. Zo západu sme často merali cestu kvôli projektu v Mikovej, kde sa mi podarilo vrátiť ich stratený kroj matky Andyho Warhola, v ktorom opustila Slovensko a zmapovať jej strastiplnú cestu do Ameriky. A to je môj apel a pranie pre všetkých východniarov aj v Košickom kraji – postarajte sa o to, aby tieto poklady nevymizli úplne a v obciach, kde už zmizli, je vašou povinnosťou vrátiť ich, ešte kým je čas.

Vy o to svedomito dbáte. Ako jedna z prvých u nás ste vniesli folklór do módy. Sú Slováci hladní po takomto tradičnom umení?

Myslím, že postupne som si vytvorila svoj trh fanúšikov. Inšpirujem sa hlavne fragmentmi z krojov. Nie je to však iba výšivka, ale aj spev či tanec, alebo dokonca prostredie, v ktorom sa obec nachádza. Svoju prácu robím už dlho a snažím sa ňou ľudí presvedčiť, že toto je smer, akým by malo Slovensko ísť. Mnoho ľudí nemalo nejaký špeciálny vzťah k ľudovej kultúre a potom videli našu korunu pre víťazku Svetového pohára v lyžovaní, a povedali mi, že ich to veľmi prekvapilo. Že to nie je gýčové, ale moderné. Čo sa týka tvorby, vždy sa snažíme myslieť na každú ženu, aby si vybrala, či už ide o mladšiu alebo staršiu.

Vo Vyšperkovanej ceste Slovenskom našli svoje miesto aj šperky inšpirované vzormi z obcí Parchovaný a Myslava. Čím vás tieto vzory oslovili?

Každá obec je iná. Každých desať kilometrov nájdete iný kroj. Tá bohatosť

je tak inšpirujúca a nádherná, že vám ani neviem povedať, kde sú odlišnosti a na základe čoho konkrétne si vyberám. Tento projekt vznikol hlavne preto, že som chcela urobiť malú oslavu krojov z východného Slovenska. Lebo čím bližšie ideme k hranici s Poľskom alebo Ukrajinou, kroje sa strácajú. Môže sa stať, že za päťdesiat rokov sa stratia na celom Slovensku, keď ľudia nebudú cítiť, že toto je vec, ktorá nás odlišuje od ostatných a sú to naše korene, ktoré treba chrániť. Napríklad Američania nám môžu iba závidieť. Máme bohatú kultúru, nič vymyslené. Oni si vytvárajú atrakcie, akou je najväčšia tekvica... my máme bohatú studnicu vlastných tradícií, no je mi ľúto, že to viac neukazujeme svetu. Dokonca, niektoré obce sú dotknuté, čo sme ich ešte nespracovali... počkajte, aj to bude. (smiech)

Obce z Liptova sa vďaka vám zaskveli aj na hlave Mikaely Shiffrinovej. Ako ste sa cítili v úlohe dvornej dizajnerky koruny pre kráľovnú lyžiarskych svahov?

Veľmi ma to stresovalo, bol to tlak mimo mojej komfortnej zóny. Mala som na to extrémne málo času, organizátori mi na to dali pár mesiacov. Ešte horúcu z výroby som ju brala z Bratislavy do Jasnej na tlačovku. Bola to veľká zodpovednosť, korunu videli desiatistice, možno stáristice ľudí. Mikaela napokon zdieľala aj tú našu babičku, ktorej krojom som sa inšpirovala. Čiže aj svet videl, že aha, to Slovensko má krásne kroje, má krásne babičky, ktoré tie kroje opatrujú a ľudí, ktorí využívajú tieto poklady na dizajn. Bolo pekné, že Mikaela si tú korunu zobrala so sebou, lebo ona väčšinou ceny neberie. Čiže aj ako žene sa tá koruna páčila. Chcem robiť produkty, ktoré sa ľuďom páčia, aby to nebolo len také, že och, tu je nejaký umelecký artefakt, ktorý sa položí do police a je tam zabudnutý.

Máte nejakú osobnosť, na ktorej by ste chceli vidieť váš šperk alebo kabelku?

Znie to ako kliše, ale nemám. Robím šperky, aby ich nosili bežné ženy. Ako-náhle sa zameriate na hviezdy, je to zlý predpoklad robenia čohokoľvek. Pre mňa je neuveriteľné, že svoje šperky stretávam aj na ľuďoch v zahraničí. Je to skvelý pocit.

Váš podpis nesú hlavne šperky, no dizajnujete i kabelky a ďalšie dopln-

ky. Čo vás teší vyrábať viac?

Šperk je pekný v tom, že je to taká malá socha. Vyrábame z dostupných materiálov, takže nemám limitujúcu veľkosť, ako je to napríklad pri zlate. Jediné, čo limituje, je váha, aby sa dal nosiť. V tomto mi šperk ponúka väčšie možnosti tvorby. Hoci i kabelka má niečo do seba. Baví ma, že sú to veci, ktoré môžete nosiť denne. Viete, keď umelci robia sochy, obrazy alebo grafiky, to nie je súčasťou každodenného života. A mňa baví práve to, že moje umenie je súčasťou bežného života. Keď sa pozriem na vás, tiež máte na sebe brošňu. Ste v civile, no predsa je to aj umelecký artefakt. Obraz by ste si neobliekli. Tá brošňa je názor, ktorý ukazujete svetu.

Nebojíte sa, že raz sa vám vyčerpá kreativita?

Je to strašne fascinujúce. Ako matka dvoch dcér vidím, že kreativita je niečo, s čím sa človek narodí. To je absolútne dané, a to sa nedá stratiť. Vidím to aj v nich, ako rastie potreba niečo tvoriť. A vidím aj seba v tom ich veku. Dokonca tá mladšia je moja kópia, čiže o toto ja obavy nemám. Kreativita je silná vlastnosť. To by mi museli asi preprogramovať mozog, aby som ju stratila. Skôr mám problém s realizáciou všetkých mojich nápadov. Pretože tvoríme a podnikáme najmä na Slovensku a tento trh je veľmi limitujúci.

Čo vás zamestnáva, ale aj teší v tomto období? Na čo sa tešíte vy a na čo sa môžeme tešiť my?

Posledné roky robím projekty a teraz finišujeme ďalší pre rodný dom Boženy Slančíkovej-Timravy. Urobili sme aj celú kolekciu. Sú tam i veci, ktoré sme doteraz nevyrábali, ale aj kabelky, šaty, doplnky. Výťažok z predaja ide pre jej rodný dom, kde sídli múzeum. Je v katastrofálnom stave, ani štát ani miestni podnikatelia si to roky nevšímali. S mojimi dizajnerkami sme prečítali všetky Timravine knihy, aby sme ju nacítli. Je to úžasná spisovateľka, ktorá je tak aktuálna, až z toho idú zimomriavky. Občas si myslím, že sa nič nemení, iba kulisy a kostýmy našich životov. Odporúčam prečítať. Púšťame sa do novej veci, robíme marketing, ktorý sa na Slovensku ešte neurobil. Začíname v polovici leta.

Košický kraj sa mení na adrenalínový raj

Nové pumptracky si už užívajú v Košiciach, Gelnici aj v Rožňave a dráha pribudne i v Trebišove.

Východniari, prúdi vám adrenalín v krvi? Župa prichádza s projektom, ktorý ocenia všetci nadšenci aktívneho pohybu. Ešte v lete minulého roka otvorila svoj prvý pumptrack za Hornbachom v Košiciach. Ten ako jediný na Slovensku spĺňa certifikáciu a medzinárodné štandardy, ktoré sú podmienkou akreditácie na svetový šampionát. Postupne pribúdajú adrenalínové športoviská aj v regiónoch Košického kraja. Najnovšie župa otvorila pumptrack v Gelnici pri futbalovom štadióne na športovej ulici. Nachádza sa na ploche o výmere 600 m². Pumptrack je špeciálny typ trate, cyklistom zaručí zažiť adrenalínové jazdy v bezpečnom prostredí. Trať pozostáva zo série vín, zákrut a skokov, ktoré umožňujú jazdcovi prejsť terénom plynule, bez potreby šliapania do pedálov. Dynamické trate ponúkajú vzrušujúce výzvy pre všetkých, bez rozdielu veku. Podobný pumptrack ako v Gelnici pribudol aj v Rožňave pri dopravnom ihrisku na Mierovej ulici a počas roka jeden otvoríme aj v Trebišove pri hrádzi Trnávka, za garážami na Agátovej ulici. Na tri športoviská v Gelnici, Rožňave a Trebišove vyčlenil kraj zo svojej kasy dokopy takmer 250 000 eur. Výstavbu štvrtého pumptracku plánuje župa v areáli Školy v prírode v Kysaku.

Kraj v 8 ďalších filmoch - náhoda? Nie, cielená podpora župy

Župa len nedávno zvýšila finančnú podporu pre filmárske štáby, ktoré sa rozhodnú nakrúcať v Košickom kraji a využiť miestne služby.

Ďalšie zábery z Košického kraja zahviezdia na striebornom plátne. Prostredníctvom Filmovej kancelárie Košického kraja získalo v roku 2025 podporu až 8 nových filmových diel. Vďaka projektu „Nájdem ťa“ sa môžeme tento rok tešiť na film Györgyho Kristofa, ktorý bol donedávna jedi-

ným slovenským tvorcom s celovečerným filmom na festivale v Cannes. Na poli dokumentárneho filmu putuje podpora od župy pre filmy Zvieratá východu od Andreja Kolenčíka, Krásna utópia od Mareka Moučku, biKE od Rastislava Slobodníka, Mesto snov od Adama Šoltésa a Matúša Chovanca a

Kopanecké lúky - zelené srdce Slovenského raja od Vladimíra Šifru. Medzi debuty patrí film Posledná sezóna od Pavla Hirjaka, ale aj prvé košické sci-fi Record od bratov Lörincov. Doposiaľ mohli filmári získať dotáciu z preinvestovaných nákladov vo výške 2 %, ak nakrúcali v Košickom kraji, a dokonca 7 % v prípade, že sa aj dej filmu odohrával v Košickom kraji. Krajskí poslanci však schválili zvýšenie dotácie na 5 %, respektíve 10 % nákladov, ktoré štáby preinvestujú na území Košického kraja. Od vyššej dotácie pre tvorcov audiovizuálnych diel si župa sľubuje zvýšenie ochoty a záujmu producentov najímať ľudí z kraja. Filmová kancelária Košického kraja je prvou a zatiaľ jedinou regionálnou filmovou kanceláriou na Slovensku, hoci takého kancelárie sú bežnou praxou v ostatných krajinách, vrátane krajín V4 a ich existencia viedla k postupnému rozvoju audiovizuálneho priemyslu v daných regiónoch. Len v rokoch 2023 a 2024 sa vďaka nej nakrúcalo na území Košického kraja takmer 400 filmovacích dní, pričom do natáčania zapojili viac ako 500 kulisárov, maskérov či komparzistov, hercov a množstvo ďalších pracovníkov. Produkcie priniesli investície presahujúce 5 miliónov eur. Aj známi režiséri sa spoľahli na asistenčné služby krajskej filmovej kancelárie pri dielach ako Vojna policajtov, Autíčkári, Anestéza, Utekáč, Potopa, Social video Tampa Bay Lighting, I am life, Interest, Miša v Košiciach, Kavej a mnoho ďalších.

Hviezdny rok 2026

Už teraz vieme, že sa budúci rok budú v Košickom kraji točiť 2 celovečerné filmy. Tešte sa na pokračovanie kinohitu Kavej 2 v réžii Lukáša Zedníkoviča a gangsterskú komédiu Šípkari od režiséra filmu Invalid Tomáša Dušičku. V oboch zahviezdia zábery z východu.

To naj, čo má kraj

Máme ďalších 31 produktov so značkou kraja, nájdete ich na kultúrnych festivaloch v celom kraji. Podporte ich, kúpите si kus poctivosti. Sú to originálne darčeky, ktoré nepôsobia masovo, ale srdcu blízko.

Značky Regionálny produkt Košického kraja® a Tradičný výrobok Košického kraja® nie sú len pekné logá, ale pečate kvality, autenticity a zrkadlá zručných východniarov. V ich výrobkoch je remeslo, čas i duša. V kraji už máme spolu 56 hrdých nositeľov unikátnej značky. Pýtate sa, čím sa líšia od ostatných? Kvalita, ktorá vonia po koži, zapletie medové motúzy, okrášli dom či zabrnká melódie. Všetko vzniklo z lokálnych surovín, aby podporilo regionálnu ekonomiku Gemera, Spiša, Abova aj Zemplína. Navštívte www.remeselnickyinkubator.sk a ak tvoríte niečo vlastnými rukami, sledujte aj nové výzvy. Možno sa značkou kvality čoskoro popýšate aj vy.

Andorko Rudolf - Včelí med, Gelnica, Tradičný výrobok Zemplín

Antal Marcel - Včelí med, Brdárka, Tradičný výrobok Gemer

Baffy Tilda - Autorské šperky zhotovené technikou makramé, Krásnohorské Podhradie

Balázs Richard - Úžitkové a dekoratívne výrobky z dreva, Lipovník

Barinková Eva - Háčkované tašky, Košice

Csuporiová Eva - Ručne šité a háčkované šperky, Autorské šperky z paličkovanej čipky, Rožňava

Czintelová Angela - Autorské šperky z paličkovanej čipky, Rožňava

Dieová Dagmar - Autorské šperky z paličkovanej čipky, Betliar

Holá Katarína - Ručne pletené výrobky zo sitiny - hračky a ozdoby, Košice, Tradičný výrobok Spiš

Jakabová Malvína - Autorské šperky z paličkovanej čipky, Rožňava

Juhász Michaela - Odevy a doplnky z modrotlačé, Lastomír

Kalina Ján - Ručne tkané zápästky tradičnou technikou, Henckovce, Tradičný výrobok Gemer

Kálmánová Jarmila - Ručne zhotovená paličkovaná čipka, Drotárske výrobky zhotovené tradičnou technikou, Ručne šité šperky a doplnky, Rožňava, Tradičný výrobok Gemer

Kántor Slavomír - Včelí med, Výrobky zo včelieho vosku, Ždaňa, Tradičný výrobok Abov

Kántorová Katarína - Bylinná čajová zmes, Ždaňa, Tradičný výrobok Abov

Laskhay Kristína - Úžitková a dekoratívna keramika, Hrašovík

Macák Igor - Úžitková a dekoratívna keramika, Košice

Majorčíková Daniela - Šperky z prírodných materiálov, Rožňava

Pavlíková Anna - Ručne šitý šperk, Košice

Pelechová Alena - Kraslice obliepané slamou a zdobené batikovaním, Rakovec nad Ondavou, Tradičný výrobok Zemplín

Rác Arpád - Kožené výrobky, Háj

Raczemberger Ladislav - Ručne pletené výrobky z prútia, Drnava, Tradičný výrobok Gemer

Schmiedt Oľga - Úžitková a dekoratívna keramika, Medzev

Slíž Róbert - Bronzové zvony a zvonkohry, Rožňava, Tradičný výrobok Gemer

Spišáková Sylvia - Ručne tkaný bytový textil, Ručne tkaný odevný textil, Rožňava, Tradičný výrobok Gemer

Švarc Martina - Úžitková a dekoratívna keramika, Beniakovce

Tóthová Timea - Ručne maľovaný hodváb tradičnou technikou, Moldava nad Bodvou

Ujházyová Vlasta - Ručne zhotovená paličkovaná čipka, Rožňavské Bystré, Tradičný výrobok Gemer

Urbánová Anna - Ručne šité šperky, Autorské šperky z paličkovanej čipky, Rožňava

VARADISE s. r. o. - Ovocné destiláty VARADY's, Ruskov

Vargapál Tibor - Včelí med a medovina, Medové delikatesy, Hraň, Tradičný výrobok Zemplín

Poklad z nití: Gemerská paličkovaná čipka sa dostala medzi kultúrne skvosty Slovenska

Tradičná paličkovaná čipka z Gemera bola oficiálne zaradená do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Tento jemný výtvar šikovných rúk sa tak zaradil medzi päťdesiatku najcennejších tradícií nášho kraja.

História gemerskej čipky siaha do 17. a 18. storočia. Je unikátom, ktorý pretrval stáročia. Obce ako Rejdová, Vyšná Slaná, Vlachovo či Gemerská Poloma boli centrami čipkárskemu umeniu, ktoré sa v týchto lokalitách zachovalo dodnes. A nejde len o ozdobu – každá čipka nesie príbeh, technickú zručnosť a umelecký vklad generácií žien,

ktoré ich vytvárali. Paličkovaná čipka z Gemera je jedným z pokladov nášho kraja. Je dôkazom bohatej kultúrnej tradície, ktorú nám zanechali naši predkovia. Košický samosprávny kraj si uvedomuje dôležitosť podpory takýchto tradícií a dlhodobo stojí za projektmi, ktoré spájajú minulosť s budúcnosťou.

Gemerské čipky sú známe svojimi zložitými vzormi, rastlinnými motívami a rozmanitosťou väzieb. Pletú sa z ľanových, konopných aj bavlnených nití, najčastejšie v bielej farbe. V minulosti zdobili kútnice, pohrebné plachty či čepce – tie sa pletú dodnes a často sú súčasťou folklórnych svadobných obrádov. Veľkú zásluhu na uchovávaní tejto tradície má Klub paličkovanej čipky, ktorý v rámci Gemerského osvetového strediska pôsobí už 25 rokov. Jeho členky nielenže zachraňujú staré vzory, ale im aj vdýchli nový život – čipka dnes nachádza uplatnenie v súčasnej móde, ľudových súboroch i v moderných domácnostiach. Ich práca bola ocenená značkami Regionálny produkt Košického kraja a Tradičný výrobok Gemer. Zaradenie čipky do zoznamu nehmotného dedičstva je nielen poctou, ale aj záväzkom. Záväzkom, že remeslá a tradície, ktoré formovali našu kultúru, budeme uchovávať aj pre ďalšie generácie. Do tohto zoznamu je zapísaná v rámci Košického kraja už aj Karička z Parchovian či Železničné parné dedičstvo. Veríme, že časom budú pribúdať aj ďalšie klenoty, ktoré v kraji máme.

NAJ inovátori zo Slovenska sa stretli v Košickom kraji

Župa spolu s Inovačným centrom Košického kraja po prvý raz hostili prestížne celoslovenské ocenenia Slovakia Innovation and Startup Awards - SISA 2025.

Krajské mesto sa v máji na jeden večer premenilo na epicentrum inovácií, podnikania a nových príležitostí. Do Košíc zamierili TOP inovátori z celého Slovenska, aby si prebrali cenu na Slovakia Innovation and Startup Awards 2025 - SISA 2025. Podujatie každoročne oceňuje najlepšie startupy, inovácie a vedecko-výskumné projekty, ktoré posúvajú Slovensko dopredu. Rok 2025 sa zapíše ako prelomový, po prvýkrát sa galavečer presunul do Košíc. Východ tak potvrdil svoj rastúci význam ako centrum kreatívneho podnikania, výskumu a technologického pokroku. Podujatie vzniklo spojením a vývojom podujatia Innovation Awards, ktoré Inovačné centrum Košického kraja (ICKK) orga-

nizovalo v posledných rokoch. Týmto umožnilo startupom získať prístup k novým investičným príležitostiam a cenným skúsenostiam. Počas gala-večera SISA 2025 župa odovzdala aj ceny úspešným finalistom súťaže Founders Challenge, ktorá prepája stredoškolských študentov, inovačný potenciál regiónu a podnikateľskú prax. Kraj podporil najštudentské tímy rekordnou sumou až 20 000 eur. Founders Challenge je inovačný vzdelávací a akceleračný program ICKK, určený študentom stredných škôl, ktorí absolvujú voľiteľný predmet Inovuj a podnikaj. Tento rok na pomyselný stupeň víťazov vystúpil študentský startup škola vo vrecku od SPŠE KE.

Ceny SISA:

SISA podnikateľ Slovenska:
SEC Technologies

SISA NAJ spoločensky zodpovedný podnikateľ Slovenska: **Embraco**

NAJ Tech Startup Slovenska: **AT Crystals**

NAJ Early Stage Startup Slovenska: **OWASmooth**

SISA vedci roka:

Cena SAV:
MVDr. Andrea Lauková, PhD.

Cena Košických univerzít:

TUKE:
prof. Inf. Peter Drotár, PhD.

UPJŠ:
Mgr. Lucia Bakošová, PhD.

UVLF:
MVDr. Dagmar Mudroňová, PhD.

POĎ SA UČIŤ, POĎ SA HRAŤ -JE TU NOVÝ KAMARÁT!

v KOŠICIACH

Prvá škôlka
Košického samosprávneho kraja
so zameraním na:

- zážitkové učenie
- environmentálnu výchovu
- zdravý životný štýl
- rozvoj zručností a individuálnych daností

Sídlim na Bielocerkevskej 29
na sídlisku Dargovských hrdinov,
kde máme pre deti pripravené:

- novo zrekonštruované BEZBARIÉROVÉ priestory
- vonkajšie ihrisko
- láskavé a rešpektujúce prostredie
- zmiešané triedy od 3 do 6 rokov
- bohatú ponuku aktivít a záujmových krúžkov (šport, angličtina, umenie, tradície, či enviro)

POZOR! Zápis detí možný až do 30. júna 2025.
Možnosť umiestnenia detí od 2 rokov
a tiež integrácia detí so ŠVVP

KONTAKT:
ss.bielocerkevskake@gmail.com
0902 711 100

LOCAL HERO: Mišena Juhász

Niektorí východniari sú unikáty. Lokálnou jedničkou je aj Mišena Juhász, ktorá oživila starú techniku modrotlač. Vdýchla jej nový život, čo ocenili aj v zahraničí.

K tejto technike ste sa dostali počas vysokej školy, čo vám napadne ako prvé, keď sa povie modrotlač?

Precíznosť, trpezlivosť a odhodlanie. Pracovať s modrotlačou chce dnes veľa úsilia. Je jednoduchšie kúpiť si látku v obchode, ako si ju urobiť od nuly. Predstavte si, že krásne šaty, boli len čisté plátno. Modrotlačové látky si sama ručne tlačím, vytváram si autor-ské vzory a spolupracujem s dielňou v Česku, ktorá mi mnou natlačené látky farbí v indigu. Celý proces je robený ručne, čo navyšuje hodnotu látky.

Začala som robiť aj modrotlačové workshopy, kde si deti a dospelí môžu vyskúšať proces čarovnej techniky a zafarbiť si tak ruky od indiga.

Zmenil sa rokmi pohľad ľudí na modrotlač?

Technika stará 300 rokov si už dnes žije iný život. Pre mňa sú modrotlačové šaty spoločenské šaty. Kedysi to bolo nereálne, vziať si niečo také na ples. Je zaujímavé, že modrotlač bola súčasťou vidieckeho života a na dôležité udalosti sa nedostala. Bola všade, bola dostupná, cenovo prijateľná. Dnes je jej málo, je drahšia. Ide o ručnú prácu, hodnotný materiál a aj v mojej tvorbe sa preto dostáva na úplne iné spoločenské udalosti.

Čo je vám inšpiráciou a kde je hranica tradičného a moderného?

Hlavnou inšpiráciou je pre mňa slovenský folklór. Nedávno som siahla po pozdišovskej keramike, ktorá takmer zanikla. Svojou tvorbou ju oživujem a zviditeľňujem. Teraz ma nadchol evanjelický kostolík v Dúžave. Má krásne kazetové stropné maľby, ktoré ma inšpirovali a vytvorila som tak novú kolekciu. To staré prepájam s novým a aj staré vzory tak dostávajú nový nádych. I ten bežný kúsok, napríklad taká mikina s modrotlačou, ktorú nosíme k teniskám, môže byť nositeľom tradície.

Nepopísaná látka sa vďaka vám zmení na modrotlač, dokážu to východniari oceniť?

Doplním, že pri tlači už dopredu myslím na to, kde bude vzor na látke natlačený. Je to matematika všetko rozpolohovať. Pri tlači používam špeciálne formy, ktoré musím svedomito vymývať. Natlačené vzory suším, aby sa vzor formy neotlačil od druhej formy. Čiže sa to sprchuje, vymýva, zas sa to suší a dookola. Je to veľa úkonov a nesmiete sa pomýliť, lebo zmizík na modrotlač neexistuje. Veľa metrov látky za tie roky skončilo v koši. Keď tlačím látky, vypínam telefón a kým urobím kolekciu, trvá to asi pol roka. Našťastie, stretávam sa s ochotnými ľuďmi, ktorí vedia doceniť moju tvorbu a prácu. Najviac ma teší, keď vidím niekoho s tričkom či šatami odo mňa. Je to vzácnejšie ako obliekať známu osobnosť. Niekedy som prekvapená, že kvôli mojim šatám merajú cestu až zo západu, ale strašne mi to lichotí.

Žijete v Lastomíre na Zemplíne, prečo ste sa rozhodli odísť z Bratislavy?

Hoci Bratislava ponúka veľa pracovných možností, na rodinný život sa mi zdala primalá. Povedala som si, že moje deti musia vyrastať na dvore a fungovať tak, ako som fungovala ja a modrotlač išla už za mnou (smiech). Prečo by som nemohla pracovať z východu, čo ma limituje? Tú istú klientelu si viem vybudovať aj tu. Navyše, keď všetci budeme odchádzať na západ a ďalej, kto bude na tom východe? Dobré veci predsa môžu vzniknúť aj mimo Bratislavy.

Sobranecké kúpele cez leto ožijú

Program potrvá až do konca augusta a v pláne sú komentované prehliadky, folklórne vystúpenia, kino pod hviezdami i koncert filmovej hudby. Viac informácií na www.khazkc.sk.

Oáza pokoja, ktorá mala ozdraviť telo aj dušu. Takto na Sobranecké kúpele spomína dobová tlač. Vedeli ste, že zmienka o nich pochádza zo 14. storočia? Sám gróf Sztáray ich opísal ako „Slané liečivé studne“ a mnísi vďaka nim liečili chudobných. Žblnkot vody na čas stíchol, no župa sa toto leto chystá prebudiť ducha kúpeľov. V pláne je vdýchnuť týmto výnimočným miestom počas leta nový život vďaka zaujímavým umeleckým podujatiam.

„Spolu so župou chceme kúpeľom vrátiť ich stratený lesk. Nové detské ihrisko v ich areáli, ako aj rozprávka z krajiny Haravara, budú dostatočným lákadlom hlavne pre rodiny s deťmi, aj turistov z okolia,“ povedala riaditeľka Krajskej hvezdárne a Zemplínskeho kultúrneho centra v Michalovciach Alena Navrátilová, ktoré bude podujatia zabezpečovať. Kultúrne leto odštartovalo presne 21. júna. Areálom sa rozliehala hudba

aj smiech najmenších východniarov z nového ihriska, ktoré tam vzniklo. Ak ste veľkú „otváračku“ nestihli, nezúfajte. Závera objektu sa ešte otvorí. Komentovaná prehliadka už 29. 6. a predstavenie folklórnych skupín z okolia odhalí legendy z kúpeľov vďaka regionálnemu historikovi. Cyklus astronomických aktivít a filmového predstavenia si nájde svojich nadšencov 5. 7. a 2. 8. V areáli kúpeľov budú pozorovať Slnko a slnečné škvrny, nočnú oblohu i planéty. Filmové predstavenie bude zas skvelou príležitosťou stráviť večer pod hviezdami pri zaujímavom filme. Leto v kúpeľoch poteší aj milovníkov umenia, 20. 7. na nich čaká cyklus maľovania pri prameni s lektorkou a komentovaná prehliadka areálu. Účastníci dostanú plátno, farby a štetce, keďže ako inšpirácia pre maľbu poslúžia všadeprítomné stromy. Priaznivcov histórie poteší ďalšia komentovaná prehliadka z cyklu Špacírki po okolí. O záver Kultúrneho leta v Sobraneckých kúpeľoch sa 23. 8. postará túlavé kino, pozorovanie oblohy i komentovaná prehliadka s tematickým výkladom z histórie kúpeľov a najbližšieho okolia. Bodku za prázdninami napíše koncert filmovej hudby.

KSK KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

NADÁCIA
KOŠICKÉHO
SAMOSPRÁVNEHO
KRAJA

Takmer 2 800 detí / Dokopy 44 turnusov

GEMER SPIŠ ABOV ZEMPLÍN

taboryksk.sk

Priority poslancov KSK

**Aké sú vaše ciele v aktuálnom volebnom období?
Čo by ste chceli presadiť z pozície poslanca KSK?**

Igor Petrík

Nezávislý kandidát

Mojou prioritou je dopravná infraštruktúra KSK – súvislé opravy ciest, mostov, budovanie cyklotrás, skvalitňovanie regionálnej autobusovej dopravy cez IDS Východ. Významnou prioritou v tomto smere je pre mňa, ako poslanca gelnického regiónu, rekonštrukcia mosta na ceste II/547 pred Jaklovcami a celoročné sprejazdnenie cesty II/549-Pačanský kopec. Urobím všetko pre dlhodobé udržanie stredného

školstva v okrese Gelnica, pre zvýšenie kvality vzdelávania a modernizáciu priestorov v súlade s plánovaným spojením oboch našich stredných škôl. V rámci Strategicko-plánovacieho regiónu Hnilec budem presadzovať vyčerpanie celej alokácie dotačných finančných prostriedkov pre rozvojové projekty nášho regiónu.

Peter Petrikán

Nezávislý kandidát

V aktuálnom volebnom období chcem podporovať rozvoj nášho regiónu, ktorý má potenciál, tradície a ľudí, čo si zaslúžia kvalitný život. Prioritou je oprava ciest, kvalitné školstvo, rozvoj kultúry, podpora inovácií. Za dôležité považujem užšiu spoluprácu s obcami, aby mali rovnaký prístup k podpore KSK ako mestá. Ako poslanec sa aktívne podieľam na rozhodovacích procesoch a hľadám riešenia, ktoré

to umožnia. Viem, že rozvoj regiónu nevzniká z centra, ale priamo z potrieb ľudí. Iba vďaka aktívnemu počúvaniu a konkrétnym krokom môžeme zmeniť náš región na lepšie miesto pre život. Chcem, aby Veľké Kapušany, Použie a Zemplín boli aktívnou, rešpektovanou a rozvíjajúcou sa súčasťou Košického kraja.

Igor Petrovčík

Starostovia a nezávislí kandidáti

Ako poslanec Košického samosprávneho kraja sa v aktuálnom volebnom období zameriavam na viacero oblastí. Medzi moje priority patrí dokončenie súvislých opráv cestných úsekov v okolí Košíc. Ďalšou veľmi dôležitou oblasťou, ktorá si vyžaduje pozornosť, je podpora mladej generácie a hlavne detí zo sociálne znevýhodneného prostredia, a to aj prostredníctvom Nadácie KSK. Ako člen zdravot-

nej komisie sa snažím o intenzívnejší rozvoj dostupnosti zdravotníctva pre obyvateľov. Potrebujeme zrekonštruovať budovy polikliník v zriaďovateľskej pôsobnosti košickej župy, ktorých oprava sa už roky naťahuje. Rovnako musíme vytvoriť podmienky pre ambulantných lekárov. Ich nedostatok už pociťujeme nielen v regiónoch, ale aj v samotnom okolí metropoly východu.

Župné dni 2025

Bolí ste? Zažili ste? Hoci je atmosféra neprenosná, v Trebišove, Rožňave, Spišskej Novej Vsi, Michalovciach aj Košiciach to riadne žilo. Remeslá, hudba, škola tanca, zapletanie copov, výroba machových obrazov aj poriadne zvukné mená z pódia. Župné dni

2025 priniesli do regiónov aj zopár novinek. Spoznali sme Knihu roka 2024, ďalších 31 produktov so značkou kraja, 8 reštaurácií s potenciálom ešte viac preraziť aj víťazov Spiš Pop Song. Takto vyzerá oslava kreativity v regiónoch Košického kraja.

Leto v Košickom kraji: Tobogan, kapsulové ubytovanie aj gulôčkový svet

Ružínsky tobogan

Roztočte toto leto na potulkách po Košickom kraji! Ak hľadáte miesta, kde sa dá cez prázdniny spojiť príroda so zážitkami, máme pre vás tri skvelé tipy, ktoré vznikli vďaka podpore programu Terra Incognita. A čo je na nich najlepšie? Všetky sú ako stvorené pre rodiny, deti aj milovníkov netradičných dobrodružstiev.

Ružínsky tobogan - adrenalin v srdci prírody

Košická Belá – Bufet Lodénica

Ak sa chcete poriadne schladiť a zažiť kopec zábavy, zamierte k Ružínskej priehrade, kde pribudla úplná novinka – Ružínsky tobogan. Táto vodná atrakcia vedie terénom až priamo k hladine jazera a poteší malých aj veľkých milovníkov adrenalínu. Okrem toboganu tu nájdete aj nové kontajnerové zázemie – sprchy, šatne a toalety. Celý projekt podporil Košický samosprávny kraj sumou 39 000 eur v rámci výzvy Terra Incognita. Toto miesto nie je len o zábave – je to dôkaz, že aj v lone prírody sa dá oddychovať moderne, ale s rešpektom k okoliu.

Kapsulové bývanie vo Veľatoch

Kapsulové bývanie vo Veľatoch - zážitok z budúcnosti

Penzión Aqua Maria, Veľaty

Technológie, pohodlie a príroda? Presne to prinášajú dva nové smart kapsulové domy, ktoré vyrástli vo Veľatoch. Kapsuly sú vybavené inteligentným ovládaním svetiel, klimatizáciou, kuchynkou, kúpeľňou a dokonca aj súkromnou terasou. Ideálne pre romantický víkend či netradičné rodinné ubytovanie. Súčasťou areálu je aj tematické detské ihrisko, ktoré podporuje kreativitu a je prístupné pre verejnosť. Celý projekt získal 50 000 € z programu Terra Incognita a jeho cieľom je oživiť cestovný ruch na Dolnom Zemplíne. Ak chcete vyskúšať, ako vyzerá moderné, ekologické a pohodlné ubytovanie, práve tu ste na správnej adrese.

Gulôčkový svet v ZOO Spišská Nová Ves - fantázia s guľčkami

ZOO Spišská Nová Ves

Aj obyčajná guľôčka dokáže vyčariť úsmev na tvári dieťaťa a rozvíjať jeho motorické schopnosti. Dôkazom je nový projekt Gulôčkový svet v areáli ZOO v Spišskej Novej Vsi. Vďaka 15 veľkým a 29 menším dreveným sochám, ktoré sú zároveň interaktívnou guľôčkovou dráhou, tu vznikol čarovný priestor, ktorý zabaví deti aj rodičov. Dráha je doplnená o zvončeky, tematické vtáčiky a kreatívne detaily – nechýba ani guľôčkový automat s vlastnými guľôčkami. Tento unikátny projekt za 50 000 eur je súčasťou konceptu HARAVARA – detský svet Košického kraja. Ideálne miesto, kde sa deti zabavia, niečo nové naučia a vychutnajú si príjemný výlet v spišskej ZOO.

Kam tento rok povedie vaša letná cesta za krásami nášho kraja? Či už túžite po vodnej zábave, technologickom oddychu alebo hravej ekoturistike, Košický kraj má čo ponúknuť. Aj tieto projekty dokazu-

Kapsulové bývanie - interiér

jú, že menej známe miesta sa môžu stať obľúbenými výletnými cieľmi, ak im dáme šancu.

Sledujte ďalšie tipy na výlety a zážitky na www.terraincognita.sk alebo www.kosiceregion.com a vydajte sa objavovať krásy, ktoré máte bližšie, než si myslíte.

Gulôčkový svet v ZOO

KSK KOŠICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

ZM Zemplínske múzeum v Michalovciach

tradície inšpirujú inovácie

RYTIER ALBERT

a doba stredoveká

2. AUGUST 2025

WWW.ZEMPLINSKEMUZEUM.SK | WWW.VUCKE.SK

Projekt je realizovaný s finančnou podporou Košického samosprávneho kraja v rámci výzvy "Tradície inšpirujú inovácie"

Rozhýbaný kraj

NOVINKY Z KOŠICKÉHO KRAJA

26. 6. - 20. 9. 2025 Múzejná fiesta

Špeciálna fiesta štartuje vo veľkom štýle už 26. 6. festivalom Múzea Spiša Letohranie v Markušovciach. Nebude chýbať ani poriadna slávnosť úrody na trebišovskom panstve. Oslavu chystá aj Východoslovenské múzeum v Košiciach. Pri príležitosti 100. výročia objavenia Košického zlatého pokladu pripravuje 24. 8. množstvo prekvapení. Fiesta ponúkne aj ďalšie zaujímavé aktivity.

Do 30. 11. 2025 Egypt v Trebišove: Poklady púšte na dosah

Toto leto nemusíte cestovať tisíce kilometrov, aby ste objavili tajomstvá starovekého Egypta. V Trebišovskom múzeu na vás čaká fascinujúca výstava, ktorá návštevníkov preniesie do sveta faraónov, mystických pyramíd a neodhalených záhad.

21. 8. - 23. 8. Gemerské folklórne slávnosti

Rejdová na Gemi pripraviť už 51. ročník Gemerských folklórnych slávností. Verte, kto ich raz zažije, zamiluje si ich navždy. Čaká vás veľa folklóru, remesiel aj tradičných chutí a srdečných ľudí. Nezabudnite navštíviť drevenicu Chyžku u Kriški, kde ožije duch gemerskej tradície.

Viac informácií nájdete na webových stránkach a sociálnych sieťach kultúrnych organizácií Košického samosprávneho kraja.

Milí čitatelia, toto sú výhercovia z predchádzajúceho čísla: **Tamás Siska, Edita Odlerová, Ján Čekon.**

Ak ste si pozorne prečítali noviny, budete vedieť, na akej adrese bude od septembra sídliť prvá župná škôlka v kraji. Správnu odpoveď nám pošlite e-mailom na tlacove@vucke.sk do **15. 7. 2025**. Traja výhercovia získajú šiltovku, termosku, dáždnik a žetón do nákupného košíka. Účastníci prihlásením sa do súťaže a splnením podmienok dávajú KSK svoj súhlas so spracovaním osobných údajov, ktorými sú poskytnuté identifikačné údaje účastníka súťaže (meno, priezvisko, e-mail, adresa trvalého pobytu, telefónne číslo). Tieto osobné údaje budú spracované výlučne na účely realizácie súťaže a odovzdania výhry.